POJETÍ ŘÍZENÍ TŘÍDY STUDENTY UČITELSTVÍ A PROVÁZEJÍCÍMI UČITELI

Kateřina Lojdová, Lucie Škarková, Josef Lukas

Klíčová slova: kvalitativní výzkum, řízení třídy, provázející učitelé, studenti učitelství, učitelské praxe

Cílem výzkumu je popsat pojetí řízení třídy u studentů učitelství na praxi na druhém stupni českých základních škol v souvislosti s pojetím řízení třídy jejich provázejících učitelů (zkušení učitelé). Právě řízení třídy je pro studenty učitelství na praxi obtížné a je součástí „kontraktu" o spolupráci mezi studentem a jeho provázejícím učitelem. V našem výzkumu zjišťujeme, jaká pojetí řízení třídy si na praxi přinášejí studenti učitelství a jak provázející učitelé ovlivňují přístup studentů učitelství k řízení třídy. Problematika řízení třídy se jeví jako stěžejní téma u studentů učitelství.

Skrze strategie řízení třídy učitel ovlivňuje fyzický a sociální prostor školní třídy za účelem vytvoření prostředí, ve kterém se žáci mohou učit (Christofferson, Sullivan, & Bradley, 2015). Dovednost řídit třídu je stěžejní pro to, aby žáci dosahovali dobrých výsledků v učení a také k tomu, aby učitelé neopouštěli svoji profesi (Stronge, Ward, & Grant, 2011). Obzvláště první rok v učitelské profesi bývá označován jako zátěžový. Množství učitelů pak opouští profesi během prvních tří let (Smith & Ingersoll, 2004). Přestože je nutnost efektivního řízení třídy často zmiňována, výzkumu strategií řízení třídy u studentů učitelství na praxi a jejich provázejících učitelů je věnována malá pozornost. Stávající výzkum ukazuje, že učitelé na začátku kariéry využívají spíše reaktivní strategie nežli strategie proaktivní (Reupert & Woodcock, 2010). Studenti učitelství uplatňují častěji než učitelé trestání za porušení kázně a také častěji odměňují za vhodné chování (Sueb, 2013).

Výzkumná otázka pro zní: Jak je pojetí řízení třídy u studentů učitelství ovlivňováno jejich provázejícími učiteli? K zodpovězení výzkumné otázky využíváme smíšený design (Creswell & Plano Clark, 2011). Výzkumný vzorek se skládá z šesti studentů učitelství a jejich šesti provázejících učitelů. U každého studenta a učitele jsme natáčeli 6 hodin výuky, realizovali jsme rozhovor, dotazník, a analýzu deníku studenta v průběhu praxe. Tento

příspěvek prezentuje pojetí řízení třídy u studentů ve vztahu k jejich provázejícím učitelům na základě polostrukturovaných rozhovorů.

První výsledky ukazují tři módy pojetí řízení třídy studenty učitelství ve vztahu k jejich provázejícím učitelům. V prvním módu studenti přejímají pojetí řízení třídy jejich provázejícího učitele. Tento mód nazýváme módem návštěvníků. Ve druhém módu studenti přejímají pojetí řízení třídy svého provázejícího učitele jen částečně a staví se k němu více poučeně. Hovoříme zde o módu mentee. Ve třetím módu pak studenti vystupují aktivně ve vztahu k provázejícímu učiteli i k řízení třídy, například utvářením vlastních pravidel. Zde hovoříme o módu autonomních asistentů.

Bibliografie

Creswell, J. W. & Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and Conducting Mixed methods Research.* Thousand Oaks: Sage.

Reupert, A., & Woodcock, S. (2010). Success and near misses: Pre-service teachers' use, confidence and success in various classroom managem. strategies. *Teaching and Teacher Education*, 26(6), 1261–1268.

Smith, T., & Ingersoll, R. (2004). What are the effects of induction and mentoring on beginning teacher turnover? *American Educational Research Journal,* 41(3), 681–714.

Stronge, J. H., Ward, T. J., & Grant, L. W. (2011). A cross-case analysis of the connection between teacher effectiveness and student achievement. *Journal of Teacher Education*, 62, 339–355.

Sueb, R. (2013). Pre-service Teachers' Classroom Management in Secondary School: Managing for Success in Teaching and Learning. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 90, 670–676.